

A vlastní tvorba básnická měla pro Němcovou týž blahotvorný význam: vytrhovala ji z béd a trudů skutečnosti a přenášela ji ve stav snového opojení. Byla jí jakýmsi opiem ušlechtilého způsobu. Tak vypisuje alespoň Helceletovi genesi „Babičky“. Po smrti syna jejího Hynka, „když na mne všechny těžkosti, choroba, zármutek, bída, klam v lidech, jež jsem za přítelky držela — vše to když na mne doráželo a mysl moji tížilo,“ našla ve svých papírech lístek, na němž byl poznamenán od tří let plán k tomuto dílu. „Nemohu to ani povědět, jak mne tenkrát vzpomínka ta, unášejíc mne z trudu života do utěšených dob mládí, umírnila, potěšila. S chutí pustila jsem se do práce“... Umění takové nebude ovšem nikdy umění monumentální a velkého stylu, nýbrž umění hřejivé, intimní, půl realistické, půl fabulované.

V knihovně Kytici

v souboru dokonalých tisků, které vydává prof. Milan Svoboda na Vinohradech, vyšly nedávno dva svazky, jež s radostí zde zaznamenávám a doporučuji milovníkům uměleckých knih: Kleistova tragédie „Penthesilea“ v překladu Otakara Fischera a Boženy Němcové „Babička“. Obě knihy jsou dokonalé ukázky bezpečného, cudného a oduševnělého vkusu, zvláště „Babička“, a měly by se dostat do rukou co nejčtenějších; kdo zamiluje si tyto krásné, jemné, zdrženlivě dekorované knihy, jest již immunisován i proti nehorázným a pochybným experimentům, v nichž potácí se ještě část našeho bibliofilství, i proti t. zv. nádherné knize, jak jí rozumí ještě většina našich oficiálních nakladatelů a která není nic než procovská nešlechtěná hrubost. Jubilejní vydání „Babiččino“ vrací se textově k původnímu vydání z r. 1855, což jest možno jen schváliti, jest tištěno na tenkém anglickém papíře „Oxfordě“ a ozdobeno heliogravurovou podobiznou Němcové na japonu; Kleistova tragédie jest šťastně tištěna dvojbarevně na ručním papíře a má proti tichému a pokorně starosvětskému rázu „Babiččino“ ráz spíše monumentální. Překlad Kleistův od p. Fischera jest dobrý, ale vzhledem k tomu, že jest nerýmovaný, nemusil si bráti ani těch licencí, jež si vzal.

Herbert Eulenberg: Neue Bilder

Eulenbergovy „Neue Bilder“, ne méně než jedenatřicet portrétů básníků, politiků, malířů, hudebních skladatelů různých národů i dob, jsou pokračováním „Schattenbilder“ téhož autora, vydaných taktéž u Cassirera v Berlíně před dvěma roky. A jako první náleží i této druhé knize podtitul „slabikáře pro lidi kultury potřebné v Německu“; všude skoro a při každé příležitosti ujímá Eulenberg své drahé P. T. německé obecnstvo za ucho nebo jiný orgán tělesný a aplikuje mu názorně pedagogickou lekci, ukazuje na tuposti, urážky, surovosti, jimž byl vydán v plen tak často tvůrčí duch v Německu; a sarkasmem, ironií, satirou zpracovává jak doveđe své drahé krajany v lepší a vděčnější materiál pro příští německé tvůrce. Snaha hodná všeho uznání a u nás i brzkého následování; jest-li kde, tož v Čechách měl by nám někdo dáti samostatnou obdobu takovýchto volných kapitol z dějin uměleckých, psaných tak jiskrně, bezpečně a hravě a přitom tak obsažně a s tak

hlubokým poznáním osobnosti i doby jako obrázky Eulenbergovy. Jsou mezi nimi hotové mistrovské miniatury a medailony, malá slovesná arcidíla, v nichž básník a plastik situace a scény zasnoubil se s odborným historikem a badatelem, aby společně stvořili něco, co je velké i v malém formátě.

Pan J. Bor

bude prý, jak píše některé listy, jmenován dramaturgem Národního divadla. Nemám a neměl jsem nikdy nic s osobou p. Borovou a proto mohu tím klidněji prohlásiti, že volba tato musí z věcných důvodů naraziti na odpor soudné literární veřejnosti. Pan Bor jest muž posud příliš mladý a jeho literární dílo přirozeně posud příliš nepatrné a stopa jeho na láně české tvorby i myšlenky příliš mělká, aby mohl býti povolován k úřadu tak významnému, zodpovědnému a čestnému, jako jest úřad dramaturgův; a pochybuji, že hodnota vykonané posud práce p. Borovy stoupne, budou-li se psáti o ní dobře míněné články. Již předprázdninovými beztaktovními k něktejšimu dramaturgovi p. Fischerovi nezískala dnešní správa u nikoho, ani u těch, kdož jako já neschvalovali literární politiku p. Fischerovu; a pochybuji, že jmenování p. Borovo jest způsobilé upevniti v nás důvěru ke správě tolikrát otřesenou a zklamanou.

Alexandr Mercereau: La littérature et les idées nouvelles

Kniha velmi nadaného mladého novelisty a kritika francouzského poslouží velmi dobře každému, kdo se chce orientovati v dnešních směrech francouzské tvorby básnické i filosofické. Francouzská literární myšlenka není nikterak mrtvá a neustrnula také na Verlainovi nebo Mallarméovi; naopak, právě v nejnovější době obrozuje se, kvasí a raší ve všech směrech. V poesii stojí dnes v popředí zájmu zjev takové síly a krásy jako Francis Jammes, Paul Fort, Jules Romains, u nás skoro neznámí ne začátečníci, ale kladní, zralí dokonalí mistři, cele rozhořelí láskou k bohu, životu a lidstvu; jak dobrali se svých děl, jak souvisí se současnou filosofií francouzskou, jak odrážejí ve svém díle celý současný svět, to všecko nalezneš v knize Mercereauově a k tomu podrobný rozbor různých otázek kritických, filologických, poetických i stylistických, kterými se znepokojuje současná literární Francie nikterak ne náhodně a zbytečně.

Rousseau zavražděn Terezií Levasseurovou?

V Grande Revue z 10. srpna uveřejňuje doktor Julián Raspail stať „Tajemství smrti J. J. Rousseaua“. Ve všech životopisech Rousseauových vypravuje se, že Rousseau zemřel náhle 2. července 1778 mrtvicí v Ermenonville, kam jej odvezli 20. května jeho lékaři Le Bègue de Presle a markýz de Girardin. „Terezie slyšela náhle, jak vyráží bolestné stony: přiběhla a nalezla jej ležícího na dlaždicích; přišel k sobě, pak upadl zase tvář na zem; Terezie, na chvíli zvrácená jeho tihou a pokrytá krví, jež prýštila mu z čela, zdvihla jej, stiskla mu ruce a tak skončil, neprones ani slova,“ tak vypravuje jeho smrt ve svém životopise Arthur Chuquet. Smrt Rousseauova byla tak náhlá, že vznikla pověst o sebevraždě jeho zastřením; jiná